

МОДЕЛ

за работа със семействата и децата в периода на адаптация от семейната среда към ДГ № 109 “Зорница“

1. Цел на модела

Процесът на адаптация към детската градина е различен за всяко дете. В ДГ № 109 считаме, че е важно по време на адаптационния период да се следва темпото на всяко дете. Адаптацията може да продължи седмица, две или месец.

Екипът на ДГ № 109 „Зорница“ разбира, че всяко дете е уникално и може да се нуждае от различно време, за да се адаптира към новия ежедневен режим и социална среда в детската градина.

Моделът за работа със семействата и децата в периода на адаптация от семейната среда към ДГ № 109 “Зорница“ има за цел постигане на бърза и безболезнена адаптация на новопостъпващото дете. Това става чрез активно взаимодействие между семейството и детската градина, уеднаквяване на подходите и обогатяване знанията на възрастните за особеностите в развитието на детето в ранна възраст.

Адаптирането е процес, който е свързан с реакциите на трите страни: възрастните в детската градина – педагог и възпитател, семейството и детето.

Тръгването на детска градина е едно изключително събитие за малкото дете, защото е свързано именно с попадане в нова среда. Подобни събития са част от живота на всяко дете – първоначално постъпване в детска градина, а по-късно в училище. За безболезнена адаптация към тези промени, изключително важна е предварителната подготовка на детето в семейството.

Родителите в най-голяма степен може да допринесат за бързата и безболезнена адаптация на детето към детската градина, когато са убедени в способността на детето успешно да премине през този етап. Тази убеденост носи увереност и емоционално спокойствие както на тях, така и на детето. Доверието, което гласуват на детето, стимулирането му, позволява то да приеме детската градина, новите приятели, новите играчки и цялата среда като своя, в която може да се чувства вободно и сигурно.

2. Взаимодействие със семейната общност

Детската градина е инициативен фактор във взаимодействието с родителите. Законът за предучилищно и училищно образование определя ролята на родителите. Те са участници в образователния процес. Сътрудничеството и взаимодействието между родителите и детската градина се осъществяват чрез Механизъм за взаимодействие, разработен от педагогическите специалисти в детската градина и

включва най-разнообразни средства, някои от които са индивидуални консултации, родителски срещи, обучения, разговори всеки път, когато конкретната ситуация или поведение на детето го прави необходимо. Родителите са длъжни да подпомагат и да участват в процеса на изграждане на навици и умения на детето, да се осведомяват за приобщаването /адаптацията/ на детето към детската градина и постигнатите резултати.

Ролята и задължението на детската градина е не само да отглежда, възпитава, обучава и социализира децата в необходимата образователна среда, но и да даде модели, които и родителите да усвояват и прилагат с оглед бързо постигане на целите на предучилищното образование и подготовката на детето за училище и за обществения живот.

У детето, което за първи път постъпва в детска градина трябва да се формират нови поведенчески стратегии за справяне, тъй като се нарушава създадения стереотип (например, ползване на биберон, на памперс, на гърне, тоалетна). При отделни деца в зависимост от възрастта и индивидуалните особености, процесът на адаптиране би могъл да е по-бавен. Тук е огромната и решаваща роля на медицинските специалисти, на педагозите, на психолога и другите специалисти работещи в детските ясли и детската градина в сътрудничество с родителите за по-бързата и безболезнена адаптация на новоприетите деца.

3. Подготовка за детска ясла/ детска градина:

В съвместната си работа с родителите на децата от ДГ № 109 бихме искали да дадем следните препоръки към родителите:

- Подгответе детето и му създайте позитивна нагласа за детската ясла/ детската градина. За да подгответе детето си, преди всичко трябва да му разкажете за това, което ще му предстои. Говоренето за това, какво го очаква, съобразено с евентуалните му страхове, улеснява първите му стъпки (Сежер, 2013).
- Помогнете на детето си да формира положително отношение към детската ясла/градина. Обяснете му по достъпен начин за нещата, които децата правят в детската ясла/градина и защо е забавно място, но не го претоварвайте с информация. Важното е детето да разбере, че мама и татко ходят на работа, а неговата работа е да посещава детска ясла/градина и да играе с децата. Изключително важно за безболезнената адаптация на Вашето дете е предварителната подготовка в семейството.
- Несигурността на родителя може да повлияе на отношението на детето към детското заведение. Разберете дали имате някакви страхове и негативни преживявания, свързани с детската ясла/градина или Вие самите се притеснявате от това, че се отделяте от детето си. Децата са сензитивни и ако Вие сте тревожни, то тогава тази тревожност несъзнавано се прехвърля и върху тях.
- Отделете достатъчно време сутрин преди тръгването към детска ясла/градина. Препоръчително е да се отдели достатъчно време, за да не се чувства детето припряно, периодът на подготовка преди тръгването за детска ясла/градина трябва да е приятен както за Вас, така и за Вашето дете.
- На детето трябва да бъде обяснено след кое събитие от деня ще го вземат /след като то се наобядва или след като се наспи/. Така детето няма да е тревожно, кога и дали ще го вземат, и ще очаква събитието.
- Не променяйте правилата, които сте въвели при раздяла. Детето има нужда от твърди граници и правила, за да се адаптира бързо. По този начин то се чувства сигурно и спокойно.

- Предварително се запознайте с дневния режим в детската ясла/градина, за да направите графика си у дома съвпадащ с този на детската градина. По този начин денят на детето остава същият, поне що се отнася до графика.
- Необходимо е родителите да отделят между две и пет седмици за адаптация, като е препоръчително по време на този период да не внасят промени в ежедневието на детето.
- Предварително можете да се консултирате с психолога/педагога в детската ясла/градина, относно предстоящата адаптация на Вашето дете.
- Започнете подготовката на детето към изискванията на новата среда. Да се формират у детето положителни нагласи, настроения и представи за детската градина. Да се говори за детската градина с радост и насърчаване, като за специално място за децата.
- Може да посещава в началото (1-2 седмици) само определени моменти от дневната организация за 1 час, постепенно времето да се увеличава и да се включват нови моменти.
- Целодневният престой да е по-кратък за детето в период на адаптация. Да наблюдава предварително и за кратко игрите на другите деца в групата и на двора.
- Да е приучено да ползва гърне и /или тоалетна.
- Да има елементарни умения да държи лъжица.
- Да консумира разнообразно приготвена храна в трикомпонентно обедно меню.
- Ползването на биберон да се преустанови поради липса на необходимите хигиенни условия за биберон в детската градина.
- Ползването на памперс е до 1,6 годишна възраст.

4. Първи стъпки в детска ясла/ детска градина.

- Препоръчително е раздялата с мама или татко да бъде бърза и кратка, дори детето да започне да плаче и да Ви моли да се върнете – не отстъпвайте, в противен случай това ще е неговата стратегия и занапред ще реагира по същия начин, за да задържи Вашето внимание и да отстъпите, така както сте го направили през първия ден.
- Когато сте вече в детската ясла/градина, кажете на своето дете, че ще остане за да играе с други деца и ще го вземете по-късно. Можете да опишете деня, който го очаква. Детето трябва да знае, че ще остане в детската градина без Вас. Прегърнете го и преди да си тръгнете, помахайте с ръка за „довиждане“.
- Ако детето има любими предмети у дома, може да ги вземе със себе си в детската ясла/ градина, това ще бъде в негова помощ при раздялата (нещо, което му напомня за вкъщи).
- Осъществявайте ежедневен контакт с медицинските специалисти, педагозите, психолога относно това, как се справя детето с новата обстановка. Важно е да се изгради взаимно доверие между служителите и родители.
- Препоръчително е целодневния престой на детето да е по-кратък, като в първите няколко дни да бъде до обяд (индивидуално за всяко дете).
- След като вземете Вашето дете от детска ясла/градина, детето може да бъде превъзбудено и да изисква повече внимание. Това е нормален начин да се освободи от напрежението, причинено от промените в живота му.

Вярата на родителите в способността на детето да се адаптира и да бъде щастливо в детската ясла/ детската градина, помага и подкрепя детето в тази трудна, но важна стъпка към независим живот.

Прибиране от детска ясла/градина.

Създайте си семеен ритуал около воденето и вземането от детска ясла/градина. Прибирайки се от детска ясла/градина си създайте ритуал. Това може да бъде разходка в парка, игра на площадката, разказване на приказка, пеене на песничка, нещо, което доставя удоволствие на детето. Зареждането от положителни емоции е от голямо значение за успешната адаптация.

5. При деца с трудна адаптация към детската ясла, могат да бъдат извършени следните стъпки с присъствието на родител.

1. Предварително се изготвя индивидуален план за адаптация и прием в детската ясла. В изготвянето му участва екипът за подкрепа на детето – педагог, медицински специалист, психолог и родител.

2. Съгласно изработения план и индивидуалните особености на всяко дете, родителят би могъл да посещава заедно с детето си детската ясла през първите няколко дни. Престоят трябва да е съобразен с режимния момент на децата (препоръчително е посещенията да бъдат във времето за свободна игра). Първите няколко дни служат за опознаване на средата, децата и възрастните. Времетраенето може да се осъществи от 15 до 30 минути, като постепенно детето бъде оставяно в занималнята. По време на престоя си, детето се развежда от служител на детската ясла из пространството, като му се представят децата, предлагат му се занимания и игри.

Продължителността на присъствието на родителите, както и дейностите, в които могат да участват, се определят предварително на индивидуални срещи между учителите и родителите.

Родителят посещава детското заведение след предварителна уговорка с педагога, медицинската сестра на групата, който от своя страна информира ръководството на ДГ. Родителят е необходимо да представи на медицинската сестра в ДГ здравна книжка. За престоя в детската градина, родителят е необходимо да си осигури чисти обувки, спазва Правилата на ДГ.

3. Раздяла с родител.

Ако детето има любими предмети у дома, може да ги вземе със себе си в детската ясла, това ще бъде в негова помощ при раздялата (нещо, което му напомня за къщи).

Препоръчително е раздялата с родител – дете да се осъществи на четвъртия ден от посещенията на детето (при редовни посещения). От изключително значение и много важно е преди раздялата родителят да обясни на детето си, че излиза и ще се върне за да го вземе, както и при излизане е необходимо да помахне с ръка за „довиждане“.

Първата раздяла протича около 15 минути. Ако детето се успокои в рамките на това време (дори и ако е разстроено при раздялата и плаче), раздялата се смята за успешна и времето за разделите се увеличава постепенно. Ако детето продължи да плаче, търси родителя си, не се заиграва с децата, не може да бъде разсеяно, не поддържа контакт с служителите, работещ с детето – раздялата се смята за неуспешна (Трифенова, 2017 г.). При неуспешна раздяла се повтаря отново горе описана процедура.

Стабилизиране.

Времето за раздяла се увеличава плавно. Служителят подпомогнал адаптацията, наблюдава детето. През петият ден, ако детето е спокойно, може да приспи в детската ясла.

Финализиране на периода за адаптация.

Адаптацията е приключила след като детето е приело служителите, децата и средата. Възможно е при сутрешният прием, детето да протестира, но при влизане в групата се чувства комфортно. Служителят, подкрепящ детето по време на неговата адаптация не е необходимо да присъства в дневните грижи, но е на разположение, ако

детето има нужда от него.

**6. Работа по проекти на МОН за адаптация на децата в детската градина.
ДГ № 109 „Зорница“ работи по Проект Педагогическа практика „Утринна приказка“
от 2019/ 2020 учебна година**

Педагогическата практика „Утринна приказка“ е адаптационен психолого-педагогически модел за съвместна работа на учители и представители на семейната общност в периода на постъпване на децата в детската градина. Този адаптационен модел представлява допълнителна възможност за образователно развитие, за създаване на условия за адаптация, където детската личност да разгърне пълния си потенциал в детската градина. Ориентиран е към 3-годишното дете, на което му предстои постъпване в първа група, особено ако не е посещавало детска ясла.

Този модел има за цел да отговори на следните въпроси:

- доколко предучилищната институция е подготвена да приема деца, които за първи път се отделят от семейната среда и да предлага варианти за това;
- доколко представителите на семейната общност са готови да сътрудничат на учителите, които ще приемат, обучават и възпитават децата на тригодишна възраст и да предложат варианти за активно участие в този процес;
- как в процеса на адаптация детето трябва да „преживее“ трансформацията на преживяванията си в прехода от семейната среда към нова социално-педагогическа среда и да изпита удоволствие от преживяното и радост от играта.

В областта на педагогическата практика има много подходи, които създават възможно най-добрата среда, която от една страна да напомня семейната, а от друга – да е подходящо организирана и контролирана и по този начин преходът на детската личност от семейна към предучилищна/социална среда е постепенен и плавен.

Педагогическата практика „Утринна приказка“ в занималнята е интерактивна дейност, в която може да вземе участие всеки представител на семейната общност. Нещо повече, при доказана ефективност „Утринната приказка“ може да премине на едно следващо ниво на развитие, което е разпознато не само в българската образователна практика като „Утринна среща“.

За да може занималнята да поеме част от семейната среда, по време на първата родителска среща се показва занималнята, в която ще бъдат настанени децата от конкретната група, обяснява се как заедно ще се изгражда образователната среда и какви са очакванията на образователната институция за организацията и управлението на тази среда.

Учителят помага на новопостъпващото дете да се привърже и да създаде устойчив емоционален контакт с човек, различен от майката или отглежданият го възрастен.

За втора поредна година се прилага Национална програма „Успяваме заедно“. От ключово значение за развитие на детето е прилагането на ефективен модел за успешна адаптация и плавен преход от семейната среда към детската градина в първа група, с активното участие и подкрепата на семейството. То е първата и най – важна среда, в която децата растат и се развиват. Регламентирахме възможността за подкрепата на семейната общност от разстояние в електронна среда.

Служителите на ДГ № 109 „Зорница“, гр. София са чувствителни към нуждите на децата, разбираме, че адаптацията е труден период за семейството. В това отношение следят внимателно адаптацията на децата и информират родителите своевременно и

ежедневно.

При провеждането на педагогическата практика „Утринна приказка“ препоръчителната последователност включва **подготвителни и операционно-технологични насоки**.

По време на организацията и провеждането на т. нар. „подготвителни насоки“ е необходимо да се направят следните 10 стъпки:

1. Предварително, при възможност, да се създаде „Стая на семейството“, в която ще се провеждат срещите с представители на семейната общност.
2. Предварително проучване кои от представителите на семейната общност могат да разпознаят и споделят Мисията, Визията, Глобалната цел и Ценността на образователната институция като гарант за подпомагане на развитието и капацитета ѝ за преодоляване на определени адаптационни проблемни ситуации с техните деца.
3. Предварително да се информират представителите на семейната общност за организацията и управлението на образователното пространство на занималнята и да се потърси тяхното мнение за изграждане на място „Кои сме ние“, за да може то да се обогатява и развива със снимков материал, специални вещи и материали, малки възглавници и др.
4. Представяне на първата родителска среща на основните програмни моменти и дейности, които се предвиждат през годината и търсене от представителите на семейната общност на обратна връзка за тяхното подобряване.
5. Предварително информиране, представяне за обсъждане и приемане на т. нар. „Споразумение за сътрудничество“, където са формулирани правата на членовете на семейната общност и педагогическия екип в процеса на адаптация на детската личност.
6. Представяне на идеи, свързани с провеждането на определени кампании за подобряване на образователното пространство.
7. Представяне на педагогическата практика „Утринна приказка“ като важно дидактическо средство за адаптация на детската личност както в когнитивен и социален, така и в емоционален аспект.
8. Разработване на седмичен списък за участие на представителите на семейната общност в провеждането на педагогическата практика „Утринна приказка“

9. Инструктаж на представителите на семейната общност относно подготовката им за участие в педагогическата практика „Утринна приказка“ като предварително се прави съгласуван избор на приказките

10. Подготовка на допълнителни ресурси (картини, мултимедийни слайдове, символи, дидактически материали, флип-чарт, хартия А0 и др).

По време на организацията и провеждането на т. нар. „операционно-технологични насоки“ е необходимо да се направят следните 10 стъпки:

1. Създаване на подходящо образователно пространство за провеждане на педагогическата практика „Утринна приказка“.
2. Предварително изработване на тематичен план как да се използва съдържанието или героите на приказката в последващите дейности, планирани за деня по съответните образователни направления.
3. Въвеждане и представяне на госта за деня.
4. Създаване на необходимата атмосфера за начало на педагогическата практика „Утринна приказка“.
5. Кратък анализ на съдържанието по формулата „Един въпрос – няколко отговора“.
6. Изразяване на благодарност от децата и от учителя към госта.
7. Обща снимка след всяка „Утринна приказка“ за изготвяне на фото история в края на годината.
8. Съхраняване на материали, които в края на годината да послужат за изработване на първа детска книжка от всяко едно дете.
9. Представяне постиженията на децата пред представители на семейната общност в края на годината;
10. Създаване на условия за драматизация на избрана от децата приказка заедно с представители на семейната общност в края на годината.

7. Заключение

Всяка адаптация изисква време и ако за едно дете е достатъчна седмица, за друго може да е необходим месец и повече. Продължителността на адаптацията зависи и от характера на детето, семейната обстановка, здравословното състояние, методите и подходите, които учителите и другите специалисти избират по своя преценка. Темповете на адаптацията са различни за всяко дете. Нужно е да бъдем последователни, да вложим търпение и разбиране към детето.

Адаптацията е приключила след като детето е приело служителите, децата и средата. Възможно е при сутрешния прием, детето да протестира, но при влизане в групата да се чувства комфортно.

Адаптацията на 3-годишните деца към начина на живот в детската градина е една от основните ни задачи като педагози и специалисти по ранно детско развитие. Плавната адаптация, спокойните родители и деца, идващи с усмивка

в детската градина, ще бъдат показател за успешната адаптация на тригодишните деца.

Педагогическата практика „Утринната приказка“ дава възможност за индивидуализация на образователния процес, за съчетаване на познание с практически знания; за постигане на по-голяма активност от децата; за стимулиране на умения за общуване; за формиране на социални умения и компетентности. Педагогическата практика „Утринна приказка“ в занималнята е интерактивна дейност, в която може да вземе участие всеки представител на семейната общност. Нещо повече, при доказана ефективност „Утринната приказка“ може да премине на едно следващо ниво на развитие, което е разпознато не само в българската образователна практика като „Утринна среща“.

Моделът за работа със семейната общност в периода на адаптация от семейната среда към детската градина е неразделна част от Правилника за дейността на ДГ № 109 „Зорница“, актуализиран и приет на заседание на педагогическия съвет по Протокол № 1 от 19.09.2022г.

Използвани източници:

1. Асоциация родители – наръчник за родителите „Добре дошли в детската градина“, 2019г.
2. „Адаптиране на детето в детската градина“, Изд. Изкуства-
www.izkustva.net;
3. Изследване на развитието през жизнения цикъл, Лора Е. Бърк, 2012
4. ПЕДАГОГИЧЕСКА ПРАКТИКА „УТРИННА ПРИКАЗКА“(Адаптационен психолого-педагогически и методически практико- приложен модел за съвместна работа на учители и представители на семейната общност в периода на постъпване на децата в детската градина) - проф. дн Даниела Тасевска, доц. д-р Емил Бузов

